
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2014:3

Kulturen som grundläggande uppgift

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:14 om kulturen som grundläggande uppgift. Utskottet ansluter sig till vad Läronämnden anfört i sitt yttrande över motionen, nämligen bl.a. att kultur får betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna. Utskottet föreslår att motionen avslås i sin helhet, dels mot bakgrund av vad Läronämnden anfört i sitt yttrande, dels mot bakgrund av kyrkostyrelsens pågående utredning kring en ändamålsenlig redovisningsmodell och kyrkomötets beslut förra året om att inte ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014:14 av Marja Sandin-Wester m.fl., Kulturen som grundläggande uppgift

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att kultur läggs till som en del av församlingens grundläggande uppgift.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med kulturen som en självständig del i den verksamhetsindelning som finns med i redovisningsmodellen för församlingar och pastorat.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:4 i Ln 2014:5y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Den grundläggande uppgiften

Av 2 kap. 1 § i kyrkoordningen framgår det att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Av inledningstexten till kyrkoordningens andra avdelning ”Församlingarna”, framgår det att syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen

gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. Den grundläggande uppgiften i bestämmelsen är skriven i singularis för att tydliggöra att det handlar om *en* uppgift som i sig består av fyra delar. I det utredningsarbete som ledde fram till kyrkoordningens tillkomst anförde den teologiska expertgruppen att det vare sig praktiskt eller teoretiskt går att dra några skarpa gränser mellan uppgifterna, utan att det är fråga om olika överlappande aspekter på kyrkans liv och uppdrag. (SOU 1997:41 Rättslig reglering, s. 182)

Formuleringen om församlingens grundläggande uppgift i kyrkoordningen utformades i samband med kyrkoordningens tillkomst. Centralstyrelsen kunde i sina skäl till den föreslagna formuleringen konstatera att man valt en ordagrant likalydande formulering som i den nyligen beslutade lagen om Svenska kyrkan (SFS 1998:1591). Under utarbetandet av kyrkoordningen ansåg flera remissinstanser att flera begrepp som t.ex. bönen, den sakramentala gemenskapen och själavården borde lyftas fram i beskrivningen av församlingens uppgifter. Gällande frågan om en eventuell utvidgning av begreppet gjorde Centralstyrelsen följande överväganden. (CsSkr 1999:3 Kyrkoordning för Svenska kyrkan, s. 2–69f)

Även om det skulle kunna hävdas att kyrkoordningen inte nödvändigtvis behöver följa lagens beskrivning – lagen har ju trots allt karaktären av en ramlagstiftning medan kyrkoordningen kan göras mer konkret utifrån ett inomkyrkligt perspektiv – finns det goda skäl att försöka begränsa reglerna till det som är just grundläggande och som särskiljer församlingen från övriga nivåer i Svenska kyrkan. Ett sådant skäl är att det knappast *går* att göra en uppräkningslista av alla församlingens angelägenheter som kan göra anspråk på att vara fullständig och heltäckande. Ett annat är att dessa mer preciserade angelägenheter kan behöva beskrivas på olika sätt allt eftersom samhället och Svenska kyrkans arbetsformer utvecklas, medan de grundläggande uppgifterna får förutsättas vara mer beständiga över tiden. Beskrivningen av församlingens grundläggande uppgifter skall alltså ses som en sammanfattning av det som en församling skall ägna sig åt. Inom dessa beteckningar ryms självfallet också ”själavård” i en mer allmän mening. Vi anser därför inte att det finns skäl att frångå utredningsförslaget i dessa delar.

I lagen om Svenska kyrkan återfinns definitionen av församlingens grundläggande uppgift i 4 § andra stycket och den lyder ”Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission”. Församlingens uppgifter har alltsedan 1862 års kommunalförfattningar angivits i lagstiftningen. Den främsta anledningen till detta har varit att särskilja församlingarnas, d.v.s. de kyrkliga kommunernas, kompetensområde från de borgerliga kommunernas, eftersom båda haft rätt att utdebitera medel för sina angelägenheter. I 11 kap. 4 § i kyrkolagen (1992:300) fanns en uppräkningslista av församlingsangelägenheter, där punkten 1 angav ”främjande av kyrkans gudstjänstliv och undervisning samt diakoni och evangelisation”. Uppräkningen gudstjänstliv och undervisning samt diakoni och evangelisation var hämtad från den tidigare gällande Församlingslagen (1988:180). Vid församlingslagens tillkomst konstaterades att den föreslagna uppräkningslistan skilde sig från då gällande lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheters (LFKS) formulering ”främjande av gudstjänstliv och kyrklig förkunnelse i övrigt samt kristen verksamhet bland barn och ungdom, äldre, sjuka och andra”, men innebar inte någon förändring i sak. (prop. 1987/88:31 s. 247)

Under kyrkomötet 2005 behandlades tre motioner rörande församlingens grundläggande uppgift i Organisationsutskottets betänkande *Församlingens grundläggande uppgift* (O 2005:4). Två av motionerna rörde reflektioner kring begreppet mission i kyrkoordningens bestämmelse om församlingens grundläggande uppgift och den tredje avsåg en språklig justering i samma bestämmelse.

I ett yttrande över motionerna konstaterade Läronämnden att samtidigt som gudstjänst, undervisning, diakoni och mission uttrycker fyra dimensioner av samma uppdrag, att räcka evangeliets gåva, kan det finnas goda skäl att reflektera vidare kring begreppens innebörd (Ln 2005:8y). Ekumenikutskottet kunde i sitt yttrande sammanfattningsvis konstatera att det tar tid att bearbeta begreppen som finns i kyrkoordningen och att församlingarna behöver arbetsro i formandet av församlingsinstruktionerna, men menade samtidigt att en fortsatt bearbetning av kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift är mycket angelägen (Eu 2005:1y).

Organisationsutskottet angav i sitt betänkande att det kan finnas goda skäl att reflektera vidare kring begreppen gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Utskottet ansåg emellertid att starka skäl talar för att kyrkoordningens regel om församlingens grundläggande uppgift bör vara identisk med det uttryckssätt som finns i lagen om Svenska kyrkan. Utskottet konstaterade att en naturlig följd av en språklig justering i regeln om den grundläggande uppgiften skulle vara att i en framställan till regeringen föreslå riksdagen motsvarande justering i lagen om Svenska kyrkan. Detta ansåg utskottet inte vara motiverat.

2013 behandlade kyrkomötet fyra motioner enligt vilka det föreslogs att det i kyrkoordningen skulle införas en förklaring av kyrkans grundläggande uppgift. Förslagen innebar att varje aspekt av den grundläggande uppgiften; gudstjänst, undervisning, diakoni och mission skulle tillföras en förklaring. Organisationsutskottet betraktade motionernas förslag som förslag till inledningstexter. Organisationsutskottet föreslog i sitt betänkande *Församlingens grundläggande uppgift* (O 2013:3) att motionerna skulle avslås. Som motiv till sitt förslag angav utskottet bl.a. att kyrkoordningens reglering om den grundläggande uppgiften medvetet är utformad för att ge tolkningsutrymme för lokal och regional tillämpning och att motionernas detaljerade beskrivning av de olika aspekterna på den grundläggande uppgiften riskerar att omöjliggöra mångfalden av lokala gestaltningar och står därför i strid med regleringens syfte och funktion.

Verksamhetsindelningen i redovisningen

Nuvarande modell för verksamhetsredovisning är antagen av Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED) och gäller från 2011. Från och med 2014 är det obligatoriskt att rapportera in Ekonomisk redogörelse enligt denna modell för internredovisning. För en utförlig bakgrundsbeskrivning av verksamhetsindelningen inom Svenska kyrkan hänvisas till Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande *Verksamhetsindelningen i redovisningen*, EE 2013:2.

Kyrkomötet behandlade 2013 två motioner med förslag rörande redovisningens verksamhetsindelning. I motion 2013:52 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en redovisningsmodell för församlingar och pastorat som överensstämmer med Svenska kyrkans förståelse av den grundläggande uppgiften och i motion 2013:13 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta in ett kulturuppdrag, för kulturen med självständigt

budgetområde, i samband med den stora budgetregleringen till stift och församlingar, som trädde i kraft 2014.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande *Verksamhetsindelningen i redovisningen*, EE 2013:2, att kyrkomötet skulle avslå båda motionerna, men föreslog samtidigt att kyrkomötet med anledning av motion 2013:52 skulle uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en ändamålsenlig redovisningsmodell för församlingar och pastorat. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. I sin redogörelse för behandlingen av ärenden från kyrkomötet anger kyrkostyrelsen i sin årsredovisningsskrivelse, KsSkr 2014:2, att arbetet med redovisningsmodellen beräknas pågå året ut. Vidare anges bl.a. följande.

Vad gäller arbetsformer är det viktigt att skapa förutsättningar för bred förankring, analys och reflektion varför kansliet planerar att arbeta i projektform. En styrgrupp har tillsatts med i huvudsak kompetens med kyrklig erfarenhet, både teologisk och ekonomisk. Likaså är en statistiskt utvalt referensgrupp framtagen och ska inbjudas att delta i det kommande arbetet.

Beträffande motion 2013:13 angav Ekonomi- och egendomsutskottet att man inte var villig att föreslå kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:14.</p>

Utskottet ansluter sig till vad Läronämnden fört fram i sitt yttrande 2014:5y. Den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner är inte en beskrivning av olika verksamhetsgrenar utan ett sammanfattande uttryck för kyrkans och församlingens uppgift i världen. Den kristna kyrkan lever alltid i en kultur. Kultur genomsyrar hela kyrkans liv och kyrkan bidrar själv till skapandet av olika kulturer och specifika kulturella uttryck. I detta avseende får kultur betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna.

Mot bakgrund av dessa konstateranden anser utskottet att det inte är lämpligt att ge kyrkostyrelsen något sådant uppdrag som motionärerna efterfrågar i den första förslagspunkten, d.v.s. att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att kultur läggs till som en del av församlingens grundläggande uppgift. Gällande den andra förslagspunkten, om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med kulturen som en självständig del i den verksamhetsindelning som finns med i redovisningsmodellen för församlingar och pastorat, konstaterar utskottet att kyrkostyrelsen har ett pågående utredningsuppdrag om en ändamålsenlig redovisningsmodell. Vidare konstateras att kyrkomötet förra året beslutat om att inte ge kyrkostyrelsen specifika instruktioner om redovisningsmodellens innehåll. Utskottet anser därför inte heller att motionärernas förslag i punkten två bör tillmötesgå. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att motionen avslås i sin helhet.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Louise Callenberg, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Johnny Lilja och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället:

Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Stierna, Michael Kauppi, Karin Forsell, Elsa Christersson och Linda Danung.

Biskop Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2014:5y

Kulturen som grundläggande uppgift

Läronämndens yttrande över motion 2014:14

I kyrkoordningen fastslås att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. ”Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift” (kyrkoordningens inledningstext till andra avdelningen).

Den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner är inte en beskrivning av olika verksamhetsgrenar utan ett sammanfattande uttryck för kyrkans och församlingens uppgift i världen. I ekumeniska sammanhang kan kyrkans uppgift uttryckas som gudstjänst, gemenskap, diakoni och vittnesbörd (leitourgia, koinonia, diakonia och martyria). Det finns stöd för sådana beskrivningar av kyrkans uppgift i Bibeln, exempelvis i Matteusevangeliet 28:18–20 och Apostlagärningarna 2:42.

Den kristna kyrkan lever alltid i en kultur. Kultur genomsyrar hela kyrkans liv och kyrkan bidrar själv till skapandet av olika kulturer och specifika kulturella uttryck. I detta avseende får kultur betraktas som ett ”stöd för och en konsekvens av” församlingens grundläggande uppgift och bör därför inte ses som en separat del av denna.

Uppsala den 27 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Karin Sarja, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.